

ЗАТВЕРДЖЕНО

Заступник голови Чернігівської
обласної державної адміністрації

Н. РОМАНОВА

12.01.2019 2019 року

ПЛАН

РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО – ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ ЧЕРНІГІВЩИНИ НА 2019 – 2021 РОКИ

Вступ

Професійна (професійно-технічна) освіта Чернігівщини є важливою складовою економічного і соціального розвитку регіону та покликана забезпечувати потреби економіки в трудових ресурсах, а громадян у якісній професійній освіті упродовж життя.

Необхідність трансформації системи професійної освіти в якісно новий освітній простір зумовлена зношеністю навчально-матеріальної бази значної частини професій, невідповідністю якості підготовки робітничих кадрів вимогам ринку праці, дисбалансом між попитом робочої сили і пропозицією, низьким рівнем престижності професійних кваліфікацій.

Станом на 01.01.2019 мережа професійної (професійно-технічної) освіти області охоплює 15 державних закладів, у тому числі: 3 вищі професійні училища, 1 центр професійно-технічної освіти, 9 професійних ліцеїв та 2 заклади при установах Міністерства юстиції України (далі – ЗПО). 40 відсотків від загальної кількості ЗПО, зосереджено в обласному центрі, решта – розташовані в міста обласного значення, районних центрах, селищах міського типу та селах.

У ЗПО навчається 4 276 учнів та 27 слухачів. Чисельність здобувачів професійної освіти в області на 1 освітній заклад складає 287 осіб (середній показник по Україні – 337).

Підготовка кваліфікованого кадрового потенціалу здійснюється за 14 напрямками і видами господарської діяльності з 63 професій та 4 спеціальностей для 6 галузей економіки (промисловість, торгівля і громадське харчування, будівництво, сільське господарство, транспорт, житлово-комунальне господарство і невиробничі види побутового обслуговування населення).

Разом із робітничою професією понад 63 відсотки учнів отримують повну загальну середню освіту.

Динаміка працевлаштування випускників за здобутою професією упродовж останніх 3 років має тенденцію до незначного зростання і становить у середньому 72 відсотки порівняно з попередніми роками (64 відсотки).

Освітній процес у ЗПО забезпечують 633 педагогічні працівники.

Від'ємна демографічна ситуація в регіоні є наслідком щорічного скорочення контингенту здобувачів професійної освіти. Лише за останні 3 роки контингент скоротився на 1 475 осіб, що призвело до збільшення кількості малочисельних ЗПО та витрат на їх утримання (6 ЗПО з контингентом від 109 до 283 учнів).

Проблемою професійної освіти залишається питання оновлення навчально-матеріальної бази ряду актуальних для ринку праці професій. До прикладу: на балансі ЗПО знаходиться 378 металообробних верстатів, 93 відсотки з яких експлуатуються понад 20 років. Термін експлуатації 73 (89 відсотків) із 82 деревообробних верстатів, 25 (51 відсоток) із 49 газозварювальних апаратів та 218 (60 відсотків) із 362 швейних машин становить до 25 років. Практично кожен навчальний автомобіль та трактор використовується в освітньому процесі понад 25 років.

З огляду на зазначене вище, назріла необхідність якісних змін у взаємодії органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, підприємств, організацій роботодавців, закладів професійної (професійно-технічної) освіти щодо вирішення питань функціонування й розвитку системи професійної освіти області, реалізації державної політики щодо соціального та державно-приватного партнерства.

План розвитку професійної (професійно-технічної) освіти Чернігівщини на 2019 – 2021 роки сприятиме:

- консолідації зусиль місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, регіональної служби зайнятості, підприємств, установ і організацій роботодавців на розвиток системи професійної освіти регіону;
- модернізації закладів професійної (професійно-технічної) освіти;
- створенню сприятливого освітнього середовища для навчання шляхом осучаснення матеріально-технічного забезпечення освітнього процесу;
- формуванню регіонального замовлення на підготовку кваліфікованих робітників, з урахуванням професій загальнодержавного значення, відповідно до реальних потреб економіки регіону, ринку праці та запитів суб'єктів господарювання;
- оновленню змісту професійної освіти, формуванню освітнього процесу, зорієнтованого на результати навчання, інтеграції професійної освіти і виробництва;
- упровадженню ефективних заходів з професійної орієнтації та популяризації професійної освіти.

В основу Плану розвитку професійної (професійно-технічної) освіти Чернігівщини на 2019-2021 роки покладені цілі, визначені Стратегією сталого розвитку області на період до 2020 року та технічні завдання Плану з її реалізації у 2018 – 2020 роках, а також завдання обласної Програми економічного і соціального розвитку області.

Короткий аналіз кількісних та якісних показників розвитку галузі у 2016 – 2018 роках

У рамках реалізації Середньострокового плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року, Стратегії сталого розвитку області на період до 2020 року, обласної Програми економічного і соціального розвитку відбувається поступова модернізація матеріально-технічної бази ЗПО, на вимогу ринку праці зазнає коректив спектр професій за якими здійснюється підготовка робітничих кадрів. Так, упродовж 2016 – 2018 років, за державної підтримки, відкрито 2 навчально-практичні центри галузевого спрямування та 1 модернізовано, зокрема: з підготовки монтажників санітарно-технічних систем та устаткування на базі Прилуцького професійного ліцею; зварювальних технологій на базі Державного навчального закладу «Ніжинський професійний аграрний ліцей Чернігівської області»; сучасних швейних технологій та дизайну на базі Державного професійно-технічного навчального закладу «Чернігівське вище професійне училище побутового обслуговування», що забезпечує можливість здобувачам професійної освіти набуття практичних навичок роботи з використанням сучасних технологій, обладнання, інструменту, матеріалів у відповідних галузях економіки. Окрім того, в рамках освітнього проекту «Державно-приватне партнерство для поліпшення санітарно-технічної освіти в Україні» запрацював Міжрегіональний навчально-практичний центр з підготовки монтажників санітарно-технічних систем та устаткування на базі Чернігівського професійного ліцею залізничного. Наразі в області функціонує 10 таких центрів. У 2018 році в центрах пройшли професійну підготовку 1207 осіб.

На виконання Плану розвитку професійної (професійно-технічної) освіти Чернігівщини на 2016 – 2018 роки, з метою укрупнення ЗПО, усунення дублювання професій, підвищення якості підготовки кваліфікованих кадрів упродовж останніх 2 років оптимізовано 5 професійних (професійно-технічних) закладів освіти шляхом їх приєднання до більш потужних.

Реагуючи на вимоги ринку праці, за останні 3 роки ЗПО отримано ліцензії та запроваджено підготовку кадрів з нових професій: «Електромонтер охоронно-пожежної сигналізації», «Охоронник», «Робітник фермерського господарства», «Інструктор з індивідуального водіння», «Монтажник систем вентиляції, кондиціонування повітря, пневмотранспорту й аспірації», «Апаратник пастеризації та охолодження молока», «Оператор лінії у виробництві харчової продукції (молочне виробництво)».

З 2018/19 н.р. 2 ЗПО спільно з 3 підприємствами-потенційними роботодавцями започаткували елементи дуальної форми навчання у підготовці електрозварників ручного зварювання та апаратників пастеризації та охолодження молока, операторів лінії у виробництві харчової продукції (молочне виробництво), що сприятиме максимальному наближенню професійної освіти до потреб виробництва.

Поступово оновлюється зміст професійної освіти. Наразі в ЗПО організовано освітній процес за блочно-модульним принципом із 29 робітничих професій.

Для осіб з особливими освітніми потребами організовано навчання у 2 інклюзивних групах за професіями «штукатур» та «кухар».

Підвищенню рівня професійної підготовки трудового потенціалу, популяризації робітничих професій сприяють щорічні конкурси фахової майстерності серед учнів випускних курсів ЗПО області. У 2016 році на всеукраїнських змаганнях Чернігівщина виборола диплом II ступеня серед кравців; у 2017 – три дипломи II ступеня серед перукарів, флористів, монтажників санітарно-технічних систем та устаткування та диплом III ступеня серед малярів, у 2018 – два дипломи II ступеня серед кравців і монтажників санітарно-технічних систем та устаткування та диплом III ступеня серед електрозварник ручного зварювання. Разом із перемогою учні отримали Президентську стипендію.

Активізувалась робота з професійної орієнтації молоді через засоби масової інформації, соціальні мережі, сіті-лайти та електронні табло міста-обласного центру.

Ключові проблеми та завдання галузі

Ключовими проблемами галузі залишаються:

- відсутність системи прогнозування на загальнодержавному, регіональному та галузевому рівнях потреби роботодавців у підготовці фахівців різного професійного спрямування на перспективу;
- дисбаланс обсягів підготовки, зайнятості та попиту на професійну підготовку робітничих кадрів;
- морально застаріла та фізично зношена навчально-матеріальна база закладів, особливо з професій сільськогосподарського спрямування, транспорту, металообробки, деревообробки, що негативно пливає на якість підготовки робітничих кадрів, знижує можливість самореалізації;
- забезпечення освітнього процесу сучасними інформаційно-комунікаційними засобами навчального призначення.

Завдання галузі:

- консолідація зусиль місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, регіональної служби зайнятості, підприємств, установ і організацій роботодавців, спрямованих на розвиток професійної освіти Чернігівщини;
- формування об'єктивних показників регіонального замовлення на підготовку кваліфікованих кадрів відповідно до Стратегії сталого розвитку області, потреб ринку праці;
- модернізація професійної (професійно-технічної) освіти (створення в області центру професійної освіти, навчально-практичних центрів галузевого спрямування, формування сучасного освітнього середовища, методичного забезпечення освітнього процесу, оновлення змісту освіти);
 - забезпечення рівного доступу громадян до професійної освіти;
 - запровадження нових форм здобуття професійних кваліфікацій, у тому числі дуальної;
 - популяризація професійної освіти серед різних вікових груп населення.

Узгодженість з нормативними документами

План розвитку професійної (професійно-технічної) освіти Чернігівщини на 2019 – 2021 роки розроблено на виконання Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», розпорядження Кабінету Міністрів України від 03.04.2017 № 275-р «Про затвердження Середньострокового плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року» з метою реалізації державної політики в галузі професійної (професійно-технічної) освіти та з урахуванням Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року, Стратегії сталого розвитку Чернігівської області на період до 2020 року, Плану перспективного розвитку області на 2019 – 2021 роки.

**План заходів
з реалізації Плану розвитку професійної (професійно-технічної) освіти Чернігівщини
на 2019 – 2021 роки**

Назва напрямку діяльності (пріоритетні завдання)	Захід	Терміни	Відповідальні виконавці	Очікувані результати та показники
Модернізація професійної (професійно-технічної) освіти регіону	Створення в регіоні закладів професійної освіти нового типу, навчально-практичних центрів галузевого спрямування, формування сучасного освітнього середовища, методичного забезпечення освітнього процесу, оновлення змісту освіти:	2019 – 2021 роки	Управління освіти і науки облдержадміністрації, управління освіти Чернігівської міської ради, Навчально-методичний центр професійно-технічної освіти у Чернігівській області, заклади професійної (професійно-технічної) освіти області	Створення ефективної мережі закладів професійної (професійно-технічної) освіти області відповідно до потреб ринку праці та громадян; підвищення якості підготовки трудового потенціалу
	– реорганізувати ДНЗ «Ніжинський професійний аграрний ліцей Чернігівської області» в Ніжинський центр професійної освіти Чернігівської області;	2020		
	– створити, в рамках державно-приватного партнерства, Регіональний навчально-практичний центр «Снежка» на базі ДПТНЗ «Чернігівський професійний будівельний ліцей»;	2020		
– створити, за державної	2019			

	<p>підтримки, на базі ДПТНЗ «Сновське вище професійне училище лісового господарства» Регіональний навчально-практичний центр деревообробних технологій;</p> <p>– створити на базі ДНЗ «Ніжинський професійний аграрний ліцей Чернігівської області» навчально-практичний центр з підготовки кухарів, кондитерів;</p> <p>– створити на базі Чернігівського професійного ліцею залізничного транспорту навчально-практичний центр альтернативної та відновлювальної енергетики;</p> <p>– створити на базі ДНЗ «Ніжинський професійний аграрний ліцей Чернігівської області» навчально-практичний центр сучасних швейних технологій;</p> <p>– запроваджувати нові стандарти професійної (професійно-технічної) освіти на компетентнісній основі з конкретних професій;</p>	<p>2019</p> <p>2020</p> <p>2021</p> <p>2019 – 2021 роки</p>		
--	---	---	--	--

	оновлювати робочі навчальні програми конкретних освітніх компонентів шляхом внесення до їх змісту вивчення сучасних виробничих технологій, обладнання, інструменту, матеріалів тощо; – здійснювати оновлення інформаційно-комунікаційних засобів навчання.	2019 – 2021 роки		
Формування об'єктивних показників регіонального замовлення на підготовку кваліфікованих кадрів відповідно до Стратегії сталого розвитку області, потреб ринку праці	Забезпечити щорічне формування регіонального замовлення з урахуванням реальних потреб виробничих секторів економіки та сфери побуту керуючись рекомендаціями, затвердженими розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 994-р.	2019 – 2021 роки	Управління освіти і науки облдержадміністрації, управління освіти Чернігівської міської ради, Департаменти економічного розвитку, соціального захисту населення, обласний центр зайнятості, обласне об'єднання організацій роботодавців, заклади професійної (професійно-технічної) освіти області	Задоволення потреб регіону в трудових ресурсах; зменшення дисбалансу між попитом та пропозицією робочої сили
Формування проектних показників державного замовлення на підготовку кваліфікованих кадрів	Забезпечити щорічне формування проектних показників державного замовлення з професій загальнодержавного значення, з урахуванням реальних потреб економіки.	2019 – 2021 роки	Управління освіти і науки облдержадміністрації, управління освіти Чернігівської міської ради, Департаменти економічного розвитку, соціального захисту населення, обласний центр зайнятості, обласне об'єднання організацій роботодавців, заклади професійної (професійно-	Задоволення загальнодержавних потреб економіки в трудових ресурсах

<p>Запровадження нових форм здобуття професійних кваліфікацій</p>	<p>Запровадити у підготовці кваліфікованих кадрів елементи дуальної форми навчання з професій:</p> <ul style="list-style-type: none"> – «швачка», «кравець» (ДПТНЗ «Чернігівське вище професійне училище побутового обслуговування»); – «Електрозварник ручного зварювання», «Монтажник систем вентиляції, кондиціонування повітря, пневмотранспорту й аспірації» (Чернігівський професійний ліцей залізничного транспорту); – «Токар» (ДПТНЗ «Чернігівське вище професійне училище»); – «Кухар» (ДПТНЗ «Чернігівський центр професійно-технічної освіти»); – «Тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва» (ДПТНЗ «Куликівський професійний аграрний ліцей», Сосницький професійний аграрний ліцей Чернігівської області, Дігтярівський професійний аграрний ліцей Чернігівської області); 	<p>2019 – 2021 роки</p>	<p>технічної) освіти області</p> <p>Управління освіти і науки облдержадміністрації, управління освіти Чернігівської міської ради, обласне об'єднання організацій роботодавців, регіональні підприємства, організації, Навчально-методичний центр професійно-технічної освіти в Чернігівській області, заклади професійної (професійно-технічної) освіти області</p>	<p>Інтеграція освітньої та виробничої сфер з метою наближення рівня підготовки кадрів до вимог потенційних роботодавців, підвищення рівня працевлаштування випускників закладів професійної (професійно-технічної) освіти, пришвидшення процесу їх адаптації до умов виробництва</p>
---	---	-------------------------	---	--

	<p>– «Слюсар з механоскладальних робіт. Електрогазозварник» (Прилуцький професійний ліцей Чернігівської області);</p> <p>– «Муляр», «Електрогазозварник» (ДПТНЗ «Чернігівський професійний будівельний ліцей»);</p> <p>– «Верстатник деревообробних верстатів. Столяр» (ДПТНЗ «Сновське вище професійне училище лісового господарства»);</p> <p>– «Тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва. Водій автотранспортних засобів» (Сокиринський професійний аграрний ліцей Чернігівської області);</p> <p>– «Апаратник пастеризації та охолодження молока. Оператор лінії у виробництві харчової продукції (молочне виробництво)» (ДПТНЗ «Ічнянський професійний аграрний ліцей»).</p>			
Забезпечення доступності надання освітніх послуг	Розширювати обсяги набору з актуальних для ринку праці професій за регіональним і державним замовленням та з	2019 – 2021 роки	Управління освіти і науки облдержадміністрації, управління освіти Чернігівської міської ради,	Забезпечення регіонального ринку праці в робітничих кадрах та сприяння розвитку

	<p>професій, що користуються попитом у населення й характеризуються самозайнятістю за рахунок надання освітніх послуг (професійно-технічне навчання, перепідготовка) на контрактній основі.</p> <p>З урахуванням звернень підприємств – роботодавців отримати ліцензію та запровадити підготовку робітничих кадрів з нових професій:</p> <ul style="list-style-type: none"> - «Живописець» (ДПТНЗ «Чернігівське вище професійне училище»); - «Кухар дитячого харчування», «Калькулятор» (ДПТНЗ «Чернігівський центр професійно-технічної освіти»); - «Електромонтер з ремонту та обслуговування сонячних електроустановок» (Чернігівський професійний ліцей залізничного транспорту); - «Оператор маніпулятора», «Стропальник», спеціальності «Харчові технології» (ДПТНЗ «Сновське ВПУ лісового 	<p>2019</p> <p>2019</p> <p>2019</p> <p>2019 – 2020 роки</p>	<p>заклади професійної (професійно-технічної) освіти області</p>	<p>підприємницької діяльності</p>
--	--	---	--	-----------------------------------

	<p>господарства»);</p> <ul style="list-style-type: none"> - «Садівник» (Сокиринський професійний аграрний ліцей) - Машиніст дорожньо-будівельних робіт (Ніжинський професійний аграрний ліцей). 	<p>2020</p> <p>2020</p>		
Інтеграція дітей з особливими освітніми потребами в загальноосвітній простір	Розширювати інклюзивне професійне навчання молоді з особливими освітніми потребами на базі закладів професійної (професійно-технічної) освіти області.	2019 – 2021 роки	Управління освіти і науки облдержадміністрації, управління освіти Чернігівської міської ради, Навчально-методичний центр професійно-технічної освіти в Чернігівській області, заклади професійної (професійно-технічної) освіти області	Отримання професійної кваліфікації, адаптація в соціум
Упровадження ефективних заходів з популяризації професійної (професійно-технічної) освіти	Проводити для різних вікових груп населення «Дні відкритих дверей», конкурси фахової майстерності в закладах професійної освіти; ярмарки професій, Дні кар'єри, дистанційну профорієнтацію через Інтернет; висвітлення відповідної інформації на власних офіційних веб-сайтах тощо, з урахуванням Плану заходів з реалізації в області Концепції державної системи професійної орієнтації	2019 – 2021 роки	Обласний центр зайнятості, Управління освіти і науки облдержадміністрації, обласне об'єднання організацій роботодавців, Навчально-методичний центр професійно-технічної освіти у Чернігівській області, заклади професійної (професійно-технічної) освіти області	Підняття престижу робітничих професій, сприяння усвідомленому вибору актуальних і перспективних на ринку праці професій, підвищення рівня зайнятості населення

	<p>населення на період до 2023 року.</p> <p>Пропагувати серед населення та розширити можливість набуття професійних кваліфікацій в закладах професійної (професійно-технічної) освіти шляхом короткотермінової курсової підготовки та перепідготовки за затребуваними видами робіт з видачею відповідних сертифікатів, використовуючи при цьому діючу мережу навчально-практичних центрів галузевого спрямування.</p>			
Сприяння стажуванню педагогічних працівників закладів професійної освіти за кордоном	Розширювати співпрацю з міжнародними партнерами, брати участь у Міжнародних освітніх проектах.	2019-2021	Управління освіти і науки облдержадміністрації, Навчально-методичний центр професійно-технічної освіти у Чернігівській області, заклади професійної (професійно-технічної) освіти області	Підвищення рівня підготовки педагогічного персоналу
Упровадження енергоефективних технологій	Розробити програму енергоефективності закладів професійної освіти.	2019-2021	Управління освіти і науки облдержадміністрації, управління освіти Чернігівської міської ради, заклади професійної (професійно-технічної) освіти області	Скорочення споживання енергоресурсів
Залучення інвестицій в	Розроблення освітніх проектів	2019-2021	Навчально-методичний	Покращення

розвиток системи професійної освіти	з метою отримання грантів Європейського фонду освіти, Європейського банку реконструкції та розвитку, Державного фонду регіонального розвитку тощо.		центр професійно-технічної освіти у Чернігівській області, Управління освіти і науки облдержадміністрації, управління освіти Чернігівської, Ніжинської та Прилуцької міських рад, заклади професійної (професійно-технічної) освіти області	матеріально-технічної бази та оновлення освітнього середовища закладів профтехосвіти
-------------------------------------	--	--	--	--

Начальник Управління освіти і науки
обласної державної адміністрації

М. КОНОПАЦЬКИЙ